

Inleiding

Het doel van deze themacontrole was vast te stellen of er bij MOE-landers sprake is van een nalevingsrisico. Het veronderstelde nalevingsrisico was dat klanten met een (oorspronkelijk) Poolse, Bulgaarse of Roemeense nationaliteit snel na hun WW-uitkeringaanvraag vertrekken uit Nederland, zonder dat formeel aan te vragen. Door de zeer kleine aantallen Bulgaarse en Roemeense klanten zijn uiteindelijk alleen Polen in de themacontrole opgenomen.

De controle is op twee manieren uitgevoerd. De opdracht voor inspectie was vast te stellen of de klant werkelijk in Nederland woonachtig is of verblijft. Als de klant in Nederland werd aangetroffen, dan werd er een Inspectie fysiek uitgevoerd. Was de klant niet aanwezig op het opgegeven adres dan werd er een inspectieonderzoek uitgevoerd om feiten te verzamelen en aannemelijk te maken dat hij hier niet meer woont of verblijft.

Korte samenvatting analyse themacontrole

Uit de analyse¹ blijkt dat:

- Ongeveer 39% van de geselecteerde Polen(128) na verrijking niet onderzoekswaardig zijn (hoofdzakelijk, doordat de WW-uitkering was beëindigd of binnen korte tijd zou worden beëindigd).
- Poolse uitkeringsgerechtigden over het algemeen geen enkele vorm van begeleiding of ondersteuning krijgen van het WERKbedrijf.
- 16 polen (78 onderzocht) wonen of verblijven buiten Nederland (=19% van de onderzochte zaken)
- er 42 Polen (54% van de onderzochte zaken) zijn die de mededelingsverplichting of de re-integratieverplichting hebben overtreden.

Conclusie themacontrole

De themacontrole heeft aannemelijk gemaakt dat een deel van de Polen niet meer in Nederland woonachtig is of verblijft, zonder dat zij dat hebben gemeld.

Mogelijke oorzaken van het niet nakomen van deze verplichting, maar ook van de andere verplichtingen zijn:

- de begeleiding en informatieverstrekking door het werkbedrijf is verre van optimaal (de plichten worden alleen in papieren vorm en in het Nederlands verstrekt).
- de Pool heeft na beëindiging contract/werkzaamheden vaak geen huisvesting meer en is daardoor genoodzaakt (direct) te verhuizen.

Advies MT

Algemeen

Bij het advies moet mede in ogenschouw worden genomen dat het aantal uitkeringsgerechtigden uit MOE-landen niet groot is². Dit is ook bevestigd in het onlangs gepubliceerde onderzoek "Lessen uit recente arbeidsmigratie" waarin staat dat het beroep op de sociale zekerheid van de MOE-landers over het algemeen klein is.

1. Preventieve maatregelen

Uit de controle is in zijn algemeenheid gebleken dat de onderzochte groep nauwelijks ondersteuning vanuit UWV krijgt. Het beschikbare informatiemateriaal op internet (Werk.nl en UWV.nl) in de moedertaal wordt niet standaard verstrekt en er wordt ook niet op gewezen. Ook is het beschikbare informatiemateriaal erg moeilijk te vinden doordat de verwijzingen in het Nederlands zijn.

De Polen worden hierdoor onvoldoende geïnformeerd over de bij de uitkering behorende voorwaarden en verplichtingen.

De volgende maatregelen worden voorgesteld:

- K&S verzoeken het in het Pools beschikbare informatiemateriaal aan te passen op de voornaamste verplichtingen die zijn overtreden: melden vakantie, sollicitatie en bewaarplicht en het doorgeven van het wonen of verblijven buiten Nederland.
- K&S verzoeken de informatiebronnen toegankelijk en vindbaar te maken.
- Inregelen bij WERKbedrijf dat alle (niet of slecht Nederlandssprekende) Polen minimaal de Flyer ontvangen en worden verwezen naar de algemene Poolse informatie op UWV.nl en Werk.nl.

¹ Voor de uitgebreide analyse zie de bijlage 1.

² Zie bijlage 2

- Voor Poolse klanten die via de E-dienstverlening ondersteuning krijgen en elektronische hun uitkering aanvragen zal –op initiatief van ons- samen met K&S, het WERKbedrijf en de Divisie Uitkeren worden gezocht naar mogelijkheden om deze klanten te wijzen op hun verplichtingen.

2. Controle

Gelet op het relatief hoge percentage aan overtredingen is het zinvol regelmatig bij deze populatie een controle uit te voeren. In het bijzonder bij klanten die geen permanente huisvesting in Nederland hebben (werknemers van specifieke uitzendbureaus en werkgevers in de land en tuinbouw). Zodra het arbeidscontract van deze groep wordt beëindigd, vervalt vaak ook de door de werkgever beschikbaar gestelde huisvesting.

Voorwaardelijk is dat eerst de preventieve maatregelen moeten zijn ingevoerd, voordat een vervolgcronle kan worden uitgevoerd.

Daarnaast zal bij een eventuele vervolgcronle eerst onderzocht moeten worden of we met de beschikbare data een zinvolle selectie kunnen maken. De meeste te onderzoeken Polen hebben namelijk een kortdurende WW-uitkering van maximaal 3 maanden.

Ook kan eventueel nog gekozen worden voor een alternatief. Door inspectie is voorgesteld in dit verband samen te werken met het WERKbedrijf. De signalering (handmatig) zou door de werkcoach gedaan kunnen worden. In deze opzet zijn we wel afhankelijk van de bereidwilligheid van het WERKbedrijf en de werkcoach. Deze optie zal eerst nader onderzocht en uitgewerkt moeten worden.

3. Repressieve maatregelen n.a.v. de themacontrole

De repressieve maatregelen (het sanctioneren van aangetroffen regelovertrading) zijn niet uitgevoerd binnen deze themacontrole. Eerst is de analyse gemaakt van de resultaten van het onderzoek en zijn de eventuele oorzaken van de overtredingen vastgesteld. Het besluit om repressieve maatregelen in te zetten ligt nu ter besluitvorming voor bij het MT-DHH

Zoals al eerder aangegeven worden de Polen werklozen in verband met de taalbarrière niet voldoende begeleid, niet adequaat en uniform geïnformeerd. Voor wat betreft de "lichte" overtredingen zoals bewaarplicht, opgave vakantie, verlopen inschrijving is het voorstel de klanten te waarschuwen en ingeval de klant niet meer in Nederland verblijft of woonachtig is, alleen de nog lopende uitkeringen te schorsen.

Als de uitkering inmiddels is beëindigd dan zou in principe aanvullend onderzoek moeten plaatsvinden. Voorgesteld wordt dit -gelet de investering die dat vergt en de wetenschap dat de klanten nauwelijks zijn voorgelicht- niet uit te voeren.

De volgende maatregelen worden voorgesteld:

- a. Verzoek Divisie Uitkeren de uitkeringen van de 16 niet in Nederland woonachtige/aanwezige Polen -voor zover dit een nog lopende uitkering betreft- te schorsen.
- b. Voor wat betreft de overtrading van de bewaarplicht (sollicitatie) en inschrijving aan het WERKbedrijf te vragen de Poolse klanten extra te wijzen op de verplichtingen.
- c. Bij klanten die hun vakantie niet hebben gemeld een waarschuwing te geven (tenzij er sprake is van recidive van overtrading van deze verplichting) en ingeval er onverschuldigd is betaald, de uitkering terug te vorderen.
- d. Ingeval de klant zijn uren niet of niet tijdig heeft opgegeven, sanctioneren en terugvorderen conform het geldende regiem.

Besluit MT

- Bijlage: 1. analyse MOE-landers
2. Aantallen MOE-landers

Bijlage 1
Analyse selectie MOE-landers
SO Risicomanagement

	Alkmaar	Den Haag	Eindhoven	Totaal
Gevallen geselecteerd	45	40	43	128
Niet-onderzoekswaardig	17	22	11	50
- <i>Reden: WW beëindigd</i>	14	22	10	46
- <i>Reden: Overig</i>	3	-	1	4
Onderzoekswaardig	28	18	32	78
- <i>Verzekerde in Nederland</i>	21	15	24	60
- <i>Verzekerde in Polen (niet gemeld UWV)</i>	6	2	3	11
- <i>Vermoedelijk in Polen (niet gemeld UWV)</i>	-	1	3	4
- <i>Verzekerde in Polen (wel gemeld UWV)</i>	-	-	2	2
- <i>Verzekerde elders</i>	1	-	-	1
Evt. Tekortkoming	25	7	10	42
- <i>Niet kunnen voldoen aan bewaarplicht</i>	19	-	-	19
- <i>Niet doorgeven vakantieperiode</i>	6	5	5	16
- <i>Verzekerde niet te traceren</i>	-	-	3	3
- <i>I.v.m. werkhervatting uren niet tijdig gemeld</i>	-	-	2	2
- <i>Inschrijving Werkbedrijf niet verlengd</i>	-	2	-	2

Belangrijkste conclusies

- Van de 128 geselecteerde zaken zijn 50 zaken als niet-onderzoekswaardig bestempeld, 78 zaken zijn wel onderzocht
- Van de 78 bezochte verzekerden, bleken er 60 in Nederland te verblijven (77 %)
- Van de 78 bezochte verzekerden, bleken er 11 in Polen te verblijven, en 1 elders, zonder dit op te geven bij UWV (15 %). 4 Verzekerden verbleven vermoedelijk in Polen (niet gemeld bij UWV) en 2 verzekerden hebben hun verblijf in Polen gemeld bij UWV
- Van de 78 bezochte verzekerden, zou er normaliter door de inspecteur in 42 gevallen een boete of maatregel worden geadviseerd (54 %), om uiteenlopende redenen. Daarbij ging het in 19 gevallen om het niet kunnen voldoen aan de bewaarplicht en 16 gevallen het niet doorgeven van vakantieperiode
- De gemiddelde WW-uitkering van de 16 verzekerden die (vermoedelijk) in Polen verblijven zonder dit aan UWV op te geven, is € 1447,- per maand. Uitgaande van een termijn van 3 maanden, betekent dit een schadebedrag van € 69464,-

Overige conclusies inspecteurs

- Het hoogste risico voor een tussentijds vertrek naar het buitenland (zonder dit te melden bij UWV), ligt bij Poolse verzekerden die voor de eerste keer een WW-uitkering hebben aangevraagd. Daarbij speelt ook huisvesting een rol: degenen die geen permanente huisvesting hebben geregeld (werknemers in de land- en tuinbouw), vormen de hoogste risicogroep.
- Bij de begeleiding vanuit het Werkbedrijf met Poolse verzekerden liggen een aantal duidelijke verbeterpunten:
 - Poolse verzekerden kregen over het algemeen geen enkele vorm van ondersteuning van het Werkbedrijf
 - Veel inschrijvingen bij het Werkbedrijf waren verlopen, wegens een gebrek aan begeleiding van het Werkbedrijf
 - E-coaching was bij de Poolse verzekerden totaal onbekend, terwijl bij het merendeel in SONAR stond vermeld dat zij begeleiding via e-coaching kregen

Aanbevelingen inspecteurs

- Er zullen meer controles moeten volgen bij MOE-landers met kortdurende uitkeringen van 3 maanden in de land- en tuinbouwsector, eventueel in overleg met het Werkbedrijf.
- Het Werkbedrijf zal in het algemeen een gerichtere aanpak moeten hebben bij de begeleiding van de betreffende doelgroep
 - Alle MOE-landers dienen bij de aanvraag WW-uitkering de brochure 'Een WW-uitkering en nu' en de rechten en plichten in hun moedertaal te krijgen
 - De backoffice WW moet alerter zijn bij te late aanvragen en te late inschrijvingen Werkbedrijf

Opmerkingen SO Risicomanagement

SO Risicomanagement heeft uitkeringsontvangers geselecteerd met alleen een Poolse nationaliteit. Vóór de selectie aan de kantoren is aangeboden, is in Suwinet gekeken of betrokkenen weer (gedeeltelijk) aan het werk zijn. Daarnaast is – voor zover mogelijk – gekeken naar aanwijzingen dat betrokkenen langere tijd in Nederland verblijven. ⁰⁷

Ondanks deze maatregelen zaten er volgens de inspecteurs toch personen in de selectie die weer (gedeeltelijk) werkten, al langere tijd in Nederland woonachtig zijn en in enkele gevallen ook kinderen hebben die in Nederland naar school gaan. Het is dus lastig om, met de ons ter beschikking staande gegevens, een goede selectie te maken. Daarom adviseren we in de toekomst inspecteurs verzekerden te laten selecteren in overleg met het Werkbedrijf.

Bijlage 2

Nationaliteit	WW	Afw WW	WAJONG	WIA	ZW	Afw. ZW	WAZO	Afw. WAZO
Bulgaarse	49	48	0	7	60	1	33	0
Burger van Slovenië	18	11	0	1	19	0	6	0
Cyprische	1	0	0	0	2	0	1	0
Estnische	8	5	0	0	8	0	12	0
Hongaarse	174	144	0	6	195	3	76	0
Letse	45	34	0	1	72	1	17	0
Litouwse	53	63	1	4	69	0	51	0
Maltese	10	4	0	0	2	0	2	0
Poolse	2054	1528	1	81	2932	37	1008	16
Roemeense	56	33	0	1	59	0	47	0
Slowaakse	67	61	0	6	113	2	47	0
Tsjechische	55	31	0	7	75	0	52	1
totaal aantal	2590	1962	2	114	3606	44	1352	17